

УДК 372.2:37.018

DOI: 10.12958/1817-3764-2023-3-21-28

Мальцева Ольга Іванівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна.
olga786360@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0559-7646>

МЕДІАВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В СІМ'Ї

Постановка проблеми. Медіа (друковані, графічні, звукові, візуальні, аудіовізуальні тощо) стали вірними супутниками кожної сучасної людини. Вони відіграють величезну роль у вихованні, освіті, культурному розвитку молодого покоління, беруть активну участь у процесах управління, у формуванні суспільної думки. Сучасна людина будь-якого віку є активним глядачем, читачем, користувачем медіаресурсів.

Медіа настільки помітно впливають на різні сфери людського життя, починаючи з віку немовляти і до глибокої старості, що дослідники спершу віднесли їх до чинників соціалізації, а із часом увели в обіг поняття «медіасоціалізація», тобто соціалізація, що відбувається під впливом медіа. Така соціалізація може як бути організованою та цілеспрямованою, так і мати стихійний характер і непередбачувані наслідки. Зробити цей процес більш керованим і передбачуваним можна лише запровадженням на державному рівні системи медіаосвіти, що буде спрямована на формування та підвищення рівня медіаграмотності населення.

Аналіз актуальних досліджень. Вплив медіа на соціалізацію особистості активно досліджується вітчизняними та зарубіжними вченими – О. Кузьміною, Л. Найд'юною, В. Плешаковим, А. Тадаєвою, О. Федоровим, Т. Шугуровою й іншими. Питання батьківської медіаосвіти та ролі батьків у медіасоціалізації дітей розглядалося в роботах О. Вознесенської,

М. Сидоркіної й інших. Взаємодія сім'ї та закладів освіти з питань підвищення медіаграмотності дітей різного віку була предметом наукових розвідок В. Гурова, М. Пашенко, О. Тур та інших. Збільшилась кількість наукових робіт, у яких розглядається проблема професійної підготовки педагогічних кадрів до виконання обов'язків медіапедагогів і застосування засобів медіа у своїй професійній діяльності (С. Горбачов, Г. Майборода, М. Матвійчук, С. Шейбе, Ф. Рогоу й інші).

Мета статті – обґрунтувати актуальність здійснення медіавиховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в сім'ї; розглянути методи та прийоми, які можуть використовувати батьки для формування медіаграмотності дітей.

Методологія та методи дослідження. Дослідження базується на методологічних принципах науковості, об'єктивності, урахування сукупності фактів, інтерпретації фактичного матеріалу. Для обґрунтування основних теоретичних положень і формулювання висновків було використано методи аналізу психолого-педагогічної літератури щодо проблеми дослідження, синтезу й узагальнення зібраного матеріалу.

Виклад основного матеріалу. У 2008 р. Європарламент ухвалив резолюцію з медіаграмотності у світі цифрових технологій (2008/2129 (INI), у якій підкреслив, що медіаграмотність – базовий елемент політики у сфері споживання інформації, вона має

охоплювати всі категорії людей протягом усього їхнього життя, щоб допомогти їм практично та творчо використовувати медіа (Резолюція Європейського парламенту від 16 грудня 2008 р. про медіаграмотність у цифровому світі (2008/2129 (INI), 2008).

20 травня 2010 р. постановою президії Національної академії педагогічних наук України була схвалена Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. Документом передбачені різні форми медіаосвіти: дошкільна, шкільна, позашкільна, у вищій школі, батьківська медіаосвіта, медіаосвіта дорослих і медіаосвіта засобами медіа (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2010).

Відомо, що медіа пропонують свою продукцію все більш молодшій аудиторії, впливають цим на процес соціалізації на все більш ранніх етапах розвитку особистості. У зв'язку із цим значно актуалізується проблема розвитку медіаграмотності молодого покоління починаючи з дошкільного та молодшого шкільного віку.

По-перше, дошкільний і молодший шкільний вік є надзвичайно важливим періодом для інтелектуального, фізичного та психоемоційного розвитку дитини.

По-друге, сучасна дитина ще до вступу до школи зазвичай має досить значний аудіовізуальний досвід: активно спілкується з телевізійною, комп'ютерною, відео- та звукозаписною технікою, володіє навичками поводження з мобільною телефонією тощо.

По-третє, дошкільнята й учні початкової школи, які стикаються з потоком інформації (навчальної, медійної), що постійно зростає, зазнають значних труднощів, коли їм необхідно виявити пошукові навички, самостійно критично оцінити отриману інформацію, проявляючи не тільки інтелектуальну та пізнавальну активність, але й особистісну індивідуальність.

Засоби масової комунікації виконують у суспільстві кілька функцій: інформаційну, виховну, освітню, соціально-управлінську, рекреативну, релаксаційну.

Зокрема, виховна функція полягає в передачі зразків, прикладів поведінки, життєвих

цінностей, ставлення до інших людей і світу загалом, у залученні до культури та мистецтва, до етичних, правових, естетичних норм сучасного суспільства. Цей процес виховання засобами медіа називають медіавихованням. І дуже важливо, якщо ми говоримо про дітей дошкільного та молодшого віку, щоб його суб'єктом була сім'я, батьки, які скеровують виховний процес у потрібному руслі та цілеспрямовано використовують засоби медіа для досягнення своїх виховних цілей. Але часто медіа виконують функцію виховання дітей практично без контролю з боку дорослих, перетворюють його на стихійне явище.

Як уже зазначалось вище, навіть дошкільнята досить впевнено осягають премудрості використання телевізійної та комп'ютерної техніки, без особливих зусиль опановують свій перший смартфон. За даними останніх років, нинішні першокласники приходять до школи, маючи за плечима значний медійний досвід. У більшості з них є досить стійкі медійні уподобання: улюблені мультфільми, фільми та телевізійні програми, комп'ютерні ігри, журнали або комікси тощо.

Згідно з даними Національної спілки сімейних асоціацій (UNAF), неповнолітні діти проводять щорічно 1 400 годин у контакті з різними екранними медіа, тоді як на спілкування з батьками йде в середньому 154 години (Бурім, 2018).

Часто самі батьки спонукають дитину до використання медіа, щоб використати час, поки дитина буде «прикута» до екрана телевізора, комп'ютера чи смартфона, для виконання хатньої роботи, службових завдань або власного відпочинку.

Як і дошкільник, учень початкової школи багато часу проводить біля екрана телевізора чи комп'ютера. Природна вікова психологічна особливість дітей дошкільного та молодшого шкільного віку – захоплення міфами, казками та легендами, відображається і на їхніх медіавуподобаннях. Вони полюбляють дивитися мультфільми та художні фільми.

Окрім суто дитячого контенту, діти часто стають споживачами інформації, яка не відповідає їхньому віку. Поширеною є практика,

коли вдома вся сім'я збирається біля екрана, щоб подивитися популярне телешоу, наступний епізод реаліті-шоу або телесеріалу. У цей час батьки не надто переймаються тим, чи відповідає цей медіаконтент віку дитини та як переглянуте може на неї вплинути. Або батьки зайняті своїми справами і не звертають уваги на те, що переглядає дитина, чи молодший школяр залишається вдома сам і отримує можливість безконтрольно дивитися телебачення, переглядати інтернет-ресурси.

Усе, що дитина бачить на екрані, стає для неї віртуальною «школою життя», дозволяє набути необхідного життєвого досвіду. І тут варто згадати, що одним із механізмів соціалізації є наслідування, а в ранньому віці цей механізм є провідним. Якщо попередні покоління як приклад для наслідування мали лише найближче соціальне оточення – членів сім'ї, працівників дитячих дошкільних закладів і вчителів початкових класів, то з розвитком медіа та їх ухваленням у життя майже з миті народження дитини ці приклади беруться з екрана.

Дитина співчуває улюбленим героям з екрана, прагне їх наслідувати, вони стають героями її ігор. Але не кожний приклад вартий наслідування. Окрім того, часто герої мультфільмів і дитячих фільмів спілкуються за допомогою досить примітивної лексики, уживають сленг, що не збагачує словниковий запас дитини, а навпаки, сповільнює розвиток.

Поширене явище на вітчизняному екрані – фільми та передачі кримінального жанру, які транслюються в доступний для дітей час, тож дошкільники та молодші школярі досить часто дивляться такі програми. Психіка дітей молодше 7–10 років, у результаті контакту з агресивними медіатекстами, зазнає серйозної травми, результатом якої часто стають страх, заїкання, тривожний емоційний стан тощо.

Разом із дорослими діти також дивляться реаліті-шоу, що створюють ілюзію реального життя, яке нібито проживають його герої. Хочеться звернути увагу на засилля

ненормативної лексики в діалогах дійових осіб цих телепередач.

Популярні в юних глядачів різноманітні розважальні та музичні передачі, конкурси, шоу-програми та реклама. Особливе місце в рекламному бізнесі приділяється дитячим товарам і послугам. Рекламодавці маніпулюють дітьми та змушують батьків витратити кошти на товари, які просить дитина після перегляду реклами. Ставка робиться на особливості дитячого сприйняття: яскравість, незвичайність форми, казковість тощо. Для посилення інтересу до рекламованого товару використовуються всім відомі казкові сюжети: творці рекламного тексту дуже часто «вбудовують» товар, що рекламується, у схему, характерну для легенди, міфу.

Окрім телебачення, діти з раннього віку залучаються до віртуального світу – світу комп'ютерних ігор, спілкування у мережі «Інтернет». Комп'ютерні ігри дуже динамічні, цікаві та доступні для дітей. Окрім того, вони мають дивовижну властивість інтерактивності. У процесі комп'ютерної гри юний гравець може сам змінювати її темп, ступінь труднощів, місце дії, вибирати героя, що сподобався. Інакше кажучи, під час гри в дитини створюється враження якоїсь усесильності.

Школярі початкових класів уже беруть участь у віртуальному спілкуванні. 92% дітей віком до 12 років мають доступ до інтернету (Корольчук, 2018). Особливо цьому посприяв вимушений перехід на дистанційну або змішану форму навчання внаслідок епідемії COVID і війни Росії проти України. Застосування інтернет-технологій дозволяє не припинити навчальний процес, проте сприяє більш швидкому та масовому залученню дітей до освоєння віртуального простору поза межами навчальних занять. У цьому просторі вони можуть зіткнутися з різноманітними загрозами (перегляд порнографії, сцен насильства та жорстокості, що деформує уявлення про цінності; кібербулінг; інтернет- та ігрова залежність; шахрайство; копіювання асоціальної поведінки тощо).

На завершення розгляду значення медіа в житті молодших школярів зазначимо, що

вони майже не читають періодичні видання, за винятком коміксів, перегляд яких навряд чи можна назвати читанням.

Отже, починаючи з дошкільного віку дитина є активним споживачем медіаінформації. В основному вона є користувачем екранних медіа, а її медійні вподобання орієнтовані на розваги: перегляд мультфільмів, фільмів, розважальних і музичних передач, реаліті-шоу тощо, гра в комп'ютерні ігри, віртуальне спілкування тощо.

Вплив медіа на дитину часто має стихійний характер, наслідки якого важко передбачити. Одним із поширених, що викликає занепокоєння медиків, педагогів і психологів, є розвиток медійної залежності. Малорухливий спосіб життя, багатогодинне напруження зору, слуху ведуть до розвитку різноманітних захворювань і змін поведінки дитини. А пасивне споживання медійної інформації сприяє виникненню в юної аудиторії стереотипних суджень, згідно з якими тільки придбанням, скажімо, рекламованого товару або копіюванням поведінки відомих телевізійних або кінематографічних героїв можна стати схожим на ідеальну людину, що є успішною в житті.

Коли говоримо про медіаосвіту дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, необхідно розуміти, що самі організувати та проконтролювати такий складний процес діти не можуть, тому потрібне серйозне керівництво цією діяльністю з боку дорослих, передусім батьків. Найважливіше завдання сучасних батьків полягає в тому, щоб допомогти дітям опанувати вміння контролювати час спілкування з медіа та працювати з медійною інформацією: знаходити та відбирати найважливіше для себе, відрізнити справжню інформацію від хибної, твори справжнього медіамистецтва від дешевих виробів тощо. Але щоб батьки могли ефективно вирішувати завдання медіавиховання своїх дітей, вони самі повинні бути медіаосвіченими.

Необхідність вирішення проблеми медіаграмотності в сім'ї відзначається в Рекомендаціях Парламентської асамблеї з медіаосвіти, ухвалених у Раді Європи. У них зазначається,

що медіаосвіта має бути орієнтована на доросле населення зараз і в майбутньому. Вона повинна не тільки допомагати дорослим не відставати від темпів сучасного розвитку, але також сприяти кращому виконанню ролі батьків.

Дослідники в галузі медіа Т. Оранж і Л. О'Флінн, автори відомої книги «Медіадієта для дітей», висловили дуже слушну думку: «Якщо ви – тямущий в області медіа батько, то ви зможете допомогти і вашій дитині стати тямущою. Найкращий спосіб зробити це – сісти поряд із вашою дитиною перед екраном і допомогти зрозуміти їй те, що вона повинна дізнатися. Ви можете, наприклад, пояснити, що за допомогою реклами людей намагаються змусити купити речі, які насправді їм зовсім не потрібні, або жажливі вбивства, які показують в новинах, не відбуваються щодня, або просто, що відьом не існує».

Німецькі дослідники Тойнерт і Шорб уважають, що дорослі члени родини відповідальні за розвиток здатності дитини розуміти передачі, особливо інформаційні: «Спосіб, яким батьки бачать світ, судять про нього і ставляться до нього, відбивається на дитячому ставленні до світу, образі людини та здатності переробляти інформацію. Пропонувану телебаченням інформацію, яку бачать і оцінюють батьки, бачать і діти. Яке значення надають її перегляду батьки у своєму ставленні до світу та життя, таке ж значення вона буде мати і для дітей» (Вознесенська & Сидоркіна, 2011).

Просте обмеження часу спілкування дитини з екранними медіа та встановлення жорсткого контролю і заборон не приносить позитивних результатів у перспективі, а лише вчить дитину, як обходити заборони та маніпулювати батьками. І. Беззуб зазначає: «В епоху диджиталізації заборонити дітям гаджети та технології означає заборонити їм розвивати власні інтереси й таланти. Найголовніше, що можуть і мають зробити батьки, – встановити правила, контролювати та бути прикладом. У батьків має бути сформована інформаційно-комунікаційна культура, яка дає змогу здійснювати захист дітей від небажаної

інформації та грамотно організувати інформаційний простір дитини в сім'ї та поза її межами» (Беззуб, 2020).

Як уже зазначалося вище, дошкільникам і молодшим школярам найбільш зрозумілі, доступні та цікаві видовищні види мистецтва (наприклад, кінематограф). Особливо дітям подобається перегляд мультфільмів, які їм зрозумілі та доступні. Герої мультфільмів – найчастіше звірі або казкові істоти, дуже імпонують дітям, викликають у них позитивні емоції. Батькам потрібно ретельно відбирати мультиплікаційні стрічки та й інші твори екранного мистецтва для перегляду їх дітьми. Краще та простіше за все влаштувати спільні перегляди й обговорювати разом із дітьми побачене на екрані, розповісти їм, як і ким створюються мультфільми та фільми.

Подивившись, наприклад, фільм чи телевізійну передачу, старші дошкільники або молодші школярі часто запитують, наполегливо вимагають роз'яснень від дорослих. У зв'язку із цим велике значення має позиція батьків, їхнє особисте ставлення до твору медіакультури, причому пояснення нових для дитини явищ повинні бути доступні та відповідати її віку та рівню розвитку. Дуже важливо, щоб ці бесіди, обговорення не стали для неї надто втомливими.

Оскільки вже в початкових класах діти змушені вчитись онлайн, батькам треба подбати про розвиток у дітей умінь працювати з інформацією з інтернету. Наприклад, навчити дитину користуватися віртуальними енциклопедіями: розповісти, як влаштовані такі видання, запропонувати завдання, які сприяють умінню самостійно знаходити інформацію, що цікавить. Завдяки використанню таких енциклопедій школяр може не тільки познайомитися з новими фактами з того чи іншого навчального предмета, а й долучитися до шедеврів світової культури – відвідати віртуальні музеї, виставки, здійснити «подорож» до інших міст і країн.

Велике значення для розвитку медіаграмотності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку має спільна творча діяльність: колективні обговорення, виготовлення

власними руками нескладних виробів, колажів, малюнків тощо. Усі ці види завдань можна організувати у формі ігор, веселих конкурсів і вікторин. Наприклад, можна спробувати запропонувати дитині таку гру: вигадати сюжет для мультфільму з вибраним спільно персонажем, а потім порівняти з тим, який придумали самі. Можна влаштувати веселий сімейний турнір, розповідаючи один одному цікаві історії про нові пригоди улюбленого героя мультфільму або художнього фільму.

У процесі розвитку медіаграмотності дітей велике значення мають ігри-імпровізації, театралізовані, рольові, сюжетно-рольові, образно-рольові, імітаційні, режисерські ігри на медіаматеріалі.

Творчість – визнаний засіб художнього розвитку, самовираження дітей і дорослих. Спілкування з дітьми, як і процес освоєння медіаграмотності, нерозривно пов'язані із творчістю. Учасники творчого процесу, наприклад, можуть самі організувати «рекламну компанію» – зробити своїми руками кіноафіші, підготувати та продемонструвати рекламні оголошення, створити слайд-фільм чи відеофільм тощо. Із цією метою широко використовуються техніки малювання, колаж, створення коміксів за мотивами відомих творів екранної медіакультури тощо.

Наприклад, займаючись медіатворчістю, можна спробувати створити власний фільм або навіть сімейний віртуальний музей, у якому як експонати будуть розміщені сімейні фотографії або відеохроніка життя сім'ї тощо. Обов'язковий елемент такого творчого процесу – це спільне обговорення: виявлення переваг і недоліків, відповіді на питання, що виникли в дітей.

У процесі сімейної медіатворчості можна придумати багато цікавих занять. Наприклад, зробити колажі на основі вирізок зі старих газет/журналів на тему улюбленого фільму або телевізійної програми; створити настільну гру за мотивами серіалу чи фільму; завести ілюстровану «Книгу відгуків», куди можна записати свої враження про переглянутий фільм; створити альбом для вирізок цікавих фактів та інформації з медіа; скласти сімейну

збірку цитат із відомих мультфільмів чи фільмів; розпочати випуск домашньої газети про медіа; відкрити власний театр маріонеток, що зображують якісь сцени медіатексту, поставити лялькову виставу за деякими епізодами; створити книжку коміксів на тему якогось мультфільму чи фільму тощо.

Існує велика кількість методів і засобів, які можуть бути використані батьками для розвитку медіаграмотності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, які враховують особливості цього віку та допомагають ненав'язливо здійснювати медіавиховання малюків.

І. Челишева дає кілька слухних порад, як правильно організувати медіавиховання дітей у сім'ї:

- залучаючи дитину до медіа, пам'ятати про кількість часу, яку можна проводити з медіа без шкоди для її здоров'я;
- перед проведенням бесіди з дитиною про медіа потрібно готуватися, щоб бути компетентним;
- створювати під час спілкування з дитиною атмосферу доброзичливості, партнерського діалогу;
- наводити вагомні аргументи та бути для дитини прикладом для наслідування;
- дозволити дитині вчити батьків чи інших членів сім'ї чогось нового у сфері медіа;
- зробити процес освоєння сімейної медіаграмотності захоплюючим заняттям. Із цією метою організувати веселі конкурси й ігри, вікторини, спільні творчі справи,

змагання, вигадкування кумедних історій, творів, віршів чи пісень, розігрування невеликих костюмованих сцен, відеозйомку власного фільму;

– залучати до освоєння сімейної медіаграмотності інших членів сім'ї та друзів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, раннє знайомство дітей з медіа та їх усебічний, але часто непередбачуваний вплив на формування особистості, актуалізують завдання організації їх медіаосвіти та медіавиховання починаючи вже з дошкільного віку. Дошкільнятам і молодшим школярам доводиться стикатися з великим потоком медіаповідомлень і, звичайно, їм важко самостійно критично оцінити ту чи іншу інформацію. Оскільки в цьому віці найбільш авторитетними для дітей агентами соціалізації є батьки, то саме на них і лежить відповідальність за розвиток медіаграмотності своїх дітей.

Перед педагогічними працівниками стоїть завдання організувати медіапросвіту батьків, допомогти їм стати компетентними медіавихователями, скоординувати зусилля сім'ї та закладу освіти, спрямовані на виховання свідомих глядачів, читачів, слухачів і користувачів медіаресурсів. Тому предметом подальших досліджень буде співпраця закладів освіти та сім'ї у сфері медіаосвіти і медіавиховання дітей різного віку й організація медіапросвіти батьків як один із напрямів роботи педагогічних працівників.

Література

1. Беззуб І. Медіаосвіта батьків як складова медіаосвітнього простору. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2020. Вип. 60. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/nbnbuimviv_2020_60_18.pdf.
2. Вознесенська О., Сидоркіна М. Сімейна медіаосвіта в системі позашкільної освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. «Педагогічні науки: реалії та перспективи»*. 2011. Вип. 26. С. 35–40.
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. URL: <http://osvita.telekritika.ua/material/konceptsiyavprovadzhennya-mediaosviti-v-ukrayini>.
4. Корольчук М. Діти в інтернеті: реальні загрози віртуального світу. URL: <https://learning.ua/blog/201811/dity-v-interneti-realni-zahrozy-virtualnoho-svitu/>.
5. Teresa Orange, Louise O'Flynn. *The Media Diet for Kids: A Parents' Survival Guide to TV and Computer Games*. Bensalem: Hay House, 2005. 272 p.
6. Післядипломна педагогічна освіта: формування медіакомпетентності школярів в закладах освіти : навчальний посібник для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації / уклад. : О. Бурім. Северодонецьк, 2018. 51 с.

7. Резолюція Європейського парламенту від 16 грудня 2008 р. про медіаграмотність у цифровому світі (2008/2129 (INI)). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2008-0598_EN.html?redirect.

References

1. Bezzub, I. (2020). Mediaosvita batkiv yak skladova mediaosvitnoho prostoru [Media education of parents as a component of media education space]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho – Scientific works of the National Library of Ukraine named after V. I. Vernadskyi*, 60. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/npnbuimviv_2020_60_18.pdf [in Ukrainian].
2. Voznesenska, O. L., & Sydorkina, M. Yu. (2011). Simeina mediaosvita v systemi pozashkilnoi osvity [Family media education in the system of extracurricular education]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova Serii 5. Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy – Scientific journal of the M. P. Drahomanov NPU. Series 5. "Pedagogical sciences: realities and prospects"*, 26, 35–40 [in Ukrainian].
3. Kontsepsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini [Concept of implementation of media education in Ukraine]. (2010). Retrieved from <http://osvita.telekritika.ua/material/koncepciyavprovadzhennia-mediaosvity-v-ukrayini> [in Ukrainian].
4. Korolchuk, M. (2018). Dity v Interneti: realni zahrozy virtualnoho svitu [Kids online: Real threats to the virtual world]. *Learning.ua*. Retrieved from <https://learning.ua/blog/201811/dity-v-interneti-realni-zahrozy-virtualnoho-svitu/> [in Ukrainian].
5. Teresa Orange, & Louise O'Flynn. (2005). *The Media Diet for Kids: A Parents' Survival Guide to TV and Computer Games*. Bensalem: Hay House, 2005. 272 p.
6. Burim, O. V. (Eds.). (2018). *Pisliadyplomna pedahohichna osvita: formuvannia mediakompetentnosti shkolariv v zakladakh osvity. Navchalnyi posibnyk dlia samostiinoi roboty slukhachiv kursiv pidvyshchennia kvalifikatsii [Postgraduate pedagogical education: formation of media competence of schoolchildren in educational institutions. Study guide for independent work of students of professional development courses]*. Sievierodonetsk [in Ukrainian].
7. Rezoliutsiia Yevropeiskoho parlamentu vid 16 hrudnia 2008 roku pro mediahramotnist u tsyfrovomu sviti (2008/2129 (INI)) [European Parliament resolution of 16 December 2008 on media literacy in a digital world (2008/2129 (INI))]. Retrieved from https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2008-0598_EN.html?redirect [in Ukrainian].

Мальцева О. І. Медіавиховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в сім'ї

У статті обґрунтовано актуальність здійснення медіавиховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в сім'ї. Наголошено, що дошкільний і молодший шкільний вік є надзвичайно важливим періодом для інтелектуального, фізичного та психоемоційного розвитку дитини; сучасна дитина ще до моменту вступу до школи має зазвичай досить значний аудіовізуальний досвід; дошкільнята й учні початкової школи, які стикаються з потоком інформації (навчальної, медійної), що постійно зростає, зазнають значних труднощів, коли їм необхідно виявити пошукові навички, самостійно критично оцінити отриману інформацію, проявляючи не тільки інтелектуальну та пізнавальну активність, але й особистісну індивідуальність. Акцентовано на завданні сучасних батьків надавати допомогу дітям в опануванні вмінь контролювати час спілкування з медіа та працювати з медійною інформацією: знаходити та відбирати найважливіше для себе, відрізнити справжню інформацію від хибної.

Наголошено на необхідності врахування батьками у процесі медіавиховання вікових особливостей дітей. Зроблено акцент на ефективності спільної медіаторчості. Розглянуто методи та прийоми, які можуть використовувати батьки для формування медіаграмотності дітей: колективні обговорення творів медіамистецтва; виготовлення колажів, малюнків, афіш, альбомів для вирізок цікавих фактів та інформації з медіа; складання сімейної збірки цитат із відомих мультфільмів чи фільмів; випуск домашньої газети про медіа тощо.

Ключові слова: медіавиховання, медіаосвіта, медіакомпетентність, дошкільний вік, молодший шкільний вік, сім'я.

Maltseva O. I. Media education of children of preschool and primary school age in the family

The article substantiates the relevance of media education of children of preschool and primary school age in the family. It is emphasized that preschool and junior school age is an extremely important period for a child's intellectual, physical and psycho-emotional development; a modern child has, as a rule, quite significant audiovisual experience even before entering school; preschoolers and elementary school students, who are faced with an ever-

increasing flow of information (educational, media), experience significant difficulties when they need to develop search skills, independently critically evaluate the information received, showing not only intellectual and cognitive activity, but also personal individuality. Emphasis is placed on the task of modern parents to provide assistance to children in mastering the skills to control the time of communication with the media and work with media information: to find and select the most important for themselves, to distinguish true from false information.

The need for parents to take into account the age characteristics of children in the process of media education is emphasized. Emphasis is placed on the effectiveness of joint media creation. Methods and techniques that can be used by parents to form children's media literacy are considered: collective discussions of works of media art; production of collages, drawings, posters, albums for clippings of interesting facts and information from the media; compiling a family collection of quotes from famous cartoons or films; publication of a home newspaper about media, etc.

Key words: media education, media competence, preschool age, primary school age, family.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

